

SİYASET, EKONOMİ ve YÖNETİM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

RESEARCH JOURNAL OF POLITICS, ECONOMICS AND MANAGEMENT

July 2017, Vol:5, Issue:3

Temmuz 2017, Cilt:5, Sayı:3

P-ISSN: 2147-6071

E-ISSN: 2147-7035

Journal homepage: www.siyasetekonomiyonetim.org

Sağlık Yönetimi Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin Belirlenmesi *Determining the Level of Internet Addiction of Health Management Students*

Arş. Gör. Gamze KUTLU

Ankara University, Faculty of Health Sciences Department of Healthcare Management, gkutlu@ankara.edu.tr

Arş. Gör. Meryem TURGUT

Ankara University, Faculty of Health Sciences Department of Healthcare Management, turgut@ankara.edu.tr

Arş. Gör. Sinem MUT

Ankara University, Faculty of Health Sciences Department of Healthcare Management, smut@ankara.edu.tr

DOI: <https://doi.org/10.25272/aj.2147-7035.2017.5.3.05>

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Makale Geçmişi:

Geliş 30 Haziran 2017
Düzeltilme Geliş 21 Temmuz 2017
Kabul 22 Temmuz 2017

Anahtar Kelimeler:

İnternet Bağımlılığı, Sağlık Yönetimi,
Üniversite Öğrencileri

© 2017 PESA Tüm hakları saklıdır

Bu çalışmanın amacı, sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyinin belirlenmesi ve öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre bağımlılık düzeylerinde farklılık olup olmadığının tespit edilmesidir. Çalışmanın evrenini Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem seçilmemiş olup, evreninin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmaya 265 öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak Hahn ve Jerusalem (2001) tarafından geliştirilen; Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından Türkiye'ye uyarlanarak geçerlilik/güvenilirlik analizi yapılan "İnternet Bağımlılığı Ölçeği" ve katılımcılara ilişkin tanımlayıcı bilgilerden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamasının (42,15- %17) düşük düzeyde olduğu bulunmuştur. Ayrıca internet bağımlılığı ve alt boyutlarının puan ortalamaları açısından cinsiyet, mezun olunan lise türü, ailelerin yaşadığı yer, günlük internet kullanım süresi ve alkol kullanımını değişkenlerinin anlamlı fark oluşturduğu görülmüştür. Ayrıca internet bağımlılığı ve alt boyutlarının puan ortalamaları açısından anlamlı fark oluşturmadığı tespit edilmiştir.

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article History:

Received 30 June 2017
Received in revised form 21 July 2017
Accepted 22 July 2017

Keywords:

Internet Addiction, Health
Management, University Students

© 2017 PESA All rights reserved

The purpose of this study was to determine the level of internet addiction and determine whether there is any difference in addiction levels according to the socio-demographic characteristics of students in health management department. The population of this study consisted of the students of Ankara University Health Management Department. In this study, sampling wasn't selected, trying to reach the entire population. A sample of 265 students participated in this study. The research data were collected through "Internet Addiction Scale", developed by Hahn and Jerusalem (2001) and Şahin and Korkmaz (2011) conducted a validity/reliability analysis by adapting to Turkish and a questionnaire form involving the participants' socio-demographic characteristics. According to the findings obtained from the research, it was found that the average internet addiction scores of the students were low (42,15-17%). Also based on the socio-demographic characteristics of the participants, it was determined that gender, graduated high school type, place of residence of the family, duration of daily internet use and alcohol use variables have a meaningful difference in terms of internet addiction and subscale scores. However, it was determined that age, class, relations with friends, frequency of book reading, cigarette use and the attitude of the family didn't make a meaningful difference in terms of average of points of internet addiction and sub-dimensions.

GİRİŞ

Bilişim teknolojilerinin gün geçtikçe önem kazandığı günümüzde, cep telefonları gibi bilgisayar dışındaki teknolojik cihazlarla da internete ulaşımın kolaylaşması, interneti yaşamın önemli bir parçası haline getirmiştir. Günümüzde Dünya nüfusunun %50'si, Türkiye'de ise Kasım 2015 itibariyle nüfusun %59.6'sı internet kullanmaktadır (Internet World Stats, 2016). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nin yayınladığı Hane halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması (2016) Raporu'na göre internet erişim imkanına sahip hanelerin oranı 2010 yılında %41,6 iken, 2016 yılında %76,3' yükselmiş ve düzenli olarak internet kullananların oranının ise %94.9 olduğu görülmüştür. Ancak hızla artan internet kullanımının istenilen bilgiye anında ulaşabilme, bilgi paylaşımını sağlama gibi faydalarının yanı sıra çok sık kullanılmasından kaynaklanan birçok problemi de beraberinde getirdiği düşünülmektedir. Günümüzde yaklaşık her iki kişiden birinin internet kullandığı göz önüne alındığında, bu problemlerden biri olarak karşımıza çıkan internet bağımlılığı gün geçtikçe daha fazla önem kazanmakta ve aşırı internet kullanımı birçok önemli sosyal etkiye de sebep olabilmektedir. Literatürde bazı çalışmalar aşırı internet kullanımı sonucunda bireylerin uykularını kaybetme eğiliminde olduklarını (Anderson, 2001; Nalwa ve Anand, 2003) ve kişiler arası ilişkilerde sorun yaşadıklarını göstermiştir (Lin ve Tsai, 2002).

Artan internet kullanımının bir sonucu olarak karşımıza çıkan ve son yıllarda sosyoloji, psikoloji ve iletişim başta olmak üzere farklı disiplinlerden birçok araştırmacının dikkatini çeken bir bağımlılık türü olarak internet bağımlılığı, internet başında uzun zaman geçirilmesini ve internetin kontrol dışı kullanımını ifade etmektedir (Simkova ve Cincera, 2004:536; Yellowlees ve Marks, 2007). İnternet bağımlılığı, internet kullanıcılarının kontrol edemedikleri internet kullanımı nedeniyle sosyal, mesleki ve özel yaşamlarında sorunlara neden olabilecek bir klinik rahatsızlık olarak tanımlanmaktadır (Young, 2007: 671). İnternet bağımlılığı, standart bir tanımla birlikte internet kullanımını sınırlayamama, zararlarına rağmen kullanıma devam etme ve internete ulaşımın kısıtlandığı durumlarda yoğun kaygı duyma şeklinde de ifade edilebilmektedir (Öztürk ve diğ., 2007:36).

Hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması sonuçlarına göre bilgisayar ve internet kullanım oranının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24'tür (%68,4) (TÜİK, 2016). 16-24 yaş grubunda yer alan üniversite öğrencileri interneti en sık kullanan gruplardan birisidir. Bu nedenle üniversite öğrencileri internet bağımlılığı açısından risk grubu olarak karşımıza çıkmaktadır. Üniversitelerin ücretsiz Wi-Fi imkânı sunması ile öğrencilerin internete ulaşımının daha kolay olması sonucunda öğrenciler internet başında daha fazla zaman harcayabilmekte ve bu durum internet bağımlısı olma risklerini artırmaktadır. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin ve etki eden faktörlerin belirlenmesi önem taşımaktadır.

İnternet bağımlılığı ile ilgili hem ulusal (Özdemir, 2016; Akdağ ve diğ., 2014; Kır ve Sulak 2014; Üçkardeş, 2010; Canan, 2010; Balcı ve Gülnar, 2009) hem de uluslararası literatür incelendiğinde (Yen ve diğ., 2009; Niemz ve diğ., 2005; Simkova ve Cincera, 2004; Kubey ve diğ., 2001) üniversite öğrencileri ile yapılan birçok çalışma karşımıza çıkmaktadır. Yapılan araştırmalarda interneti daha uzun süre kullanan öğrencilerin; yalnızlık, uykusuzluk, yorgunluk, derse geç kalma, başarısızlık gibi sosyal ve akademik yaşamlarında çeşitli sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür (Anderson, 2001; Kubey ve diğ., 2001).

Niemz ve diğerleri (2005: 562) 371 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada, katılımcıların % 18.3'ünün internet bağımlısı belirtileri gösterdiğini ve araştırma sonuçlarına göre internet bağımlılarının, bağımlı olmayanlara göre akademik, sosyal ve kişilerarası ilişkilerde daha fazla sorun yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Kubey ve diğerleri (2001) 542 üniversite öğrencisiyle yaptıkları çalışmada, katılımcıların %9'u kendilerini internet bağımlısı olarak sınıflandırmış ve bu kişiler internet kullanımını nedeniyle ders saatini kaçırdıklarını, suçluluk ve kontrol eksikliği hissettiklerini ifade etmişlerdir. Alfred Üniversitesi'nde gerçekleştirilen bir çalışmada da, okuldan atılmaların en önemli nedenlerinden birinin internet bağımlılığı olduğu sonucuna ulaşılmış ve uzun süreli internet kullanıcılarının, interneti arada bir kullananlara kıyasla dersleri kaçırma ihtimallerinin iki kat daha fazla olduğu ortaya konmuştur (Aktaran: Yuen ve Lavin 2004: 379). Kır ve Sulak (2014) Eğitim

Fakültesi'nde öğrenim gören 337 öğrenci ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin internet bağımlılık toplam puanlarının cinsiyet, günlük internet kullanım süresi, sosyal ağ kullanım durumu ve şahsi bilgisayara sahip olma durumuna göre farklılaştığını saptamışlardır. Balta ve Horzum (2008)'un Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nin altı farklı bölümünden toplam 292 kişiyle yaptıkları çalışmada, haftada sekiz saatten fazla internete bağlı kalan öğrencilerin, haftada sekiz saatten az internete bağlı kalan öğrencilerden internet bağımlılık düzeyi olarak daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Bu doğrultuda bu araştırma, sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyinin belirlenmesi ve öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre bağımlılık düzeylerinde farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. İnternet kullanımının yüksek olduğu üniversite öğrencilerinin bağımlılık düzeylerinin ve bunu etkileyen faktörlerin incelenmesi; öğrencilerin akademik, sosyal ve psikolojik yaşamlarında ortaya çıkan sorunların çözümlenmesinde önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir.

1.Gereç ve Yöntem

1.1.Araştırmanın Modeli, Evren ve Örneklemi

Bu araştırma, mevcut durumu saptamaya çalışan tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Tarama modelleri; geçmişte veya halen var olan bir durumu, var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2012: 77).

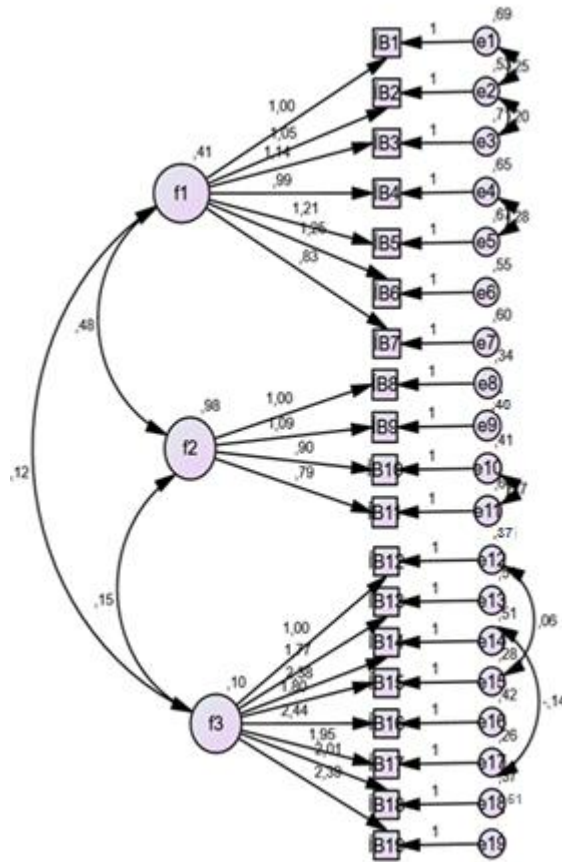
Çalışmanın evrenini Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü'nde eğitime devam eden toplam 338 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem seçilmemiş olup, evreninin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma 01.01-15.01.2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş ve toplam 273 öğrenci araştırmaya katılmış ve evrenin %81'ine ulaşılmıştır. Toplamda 8 anket formu soruların büyük çoğunluğunun cevaplandırılmamış olması dolayısıyla analize dahil edilmemiş olup analizler 265 anket formu üzerinden yapılmıştır.

1.2.Veri Toplama Yöntemi ve Aracı

Araştırma da verilerin toplanması için birincil veri toplama yöntemlerinden anket yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Birinci bölümde katılımcılara ilişkin tanımlayıcı bilgilere, ikinci bölümde ise "İnternet Bağımlılığı Ölçeği"ne ait ifadeler yer almaktadır. Öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerini ölçmek için 2001 yılında Hahn ve Jerusalem tarafından geliştirilen; 2011 yılında ise Şahin ve Korkmaz tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlilik/güvenilirlik analizi yapılan "İnternet Bağımlılığı Ölçeği" kullanılmıştır. Toplam 19 madde ve üç alt boyuttan oluşan ölçeğin "Kontrol Kaybı" boyutunda 7, "Online Kalma İsteği" boyutunda 4, "Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk boyutunda ise 8 madde bulunmaktadır. Ölçekte yer alan ifadeler Hiçbir zaman (1), Nadiren (2), Bazen (3), Genellikle (4), Her zaman (5) şeklinde 5'li Likert tipi ölçek ile değerlendirilmiştir.

Bilimsel bir çalışmada yapılacak ölçümlerin geçerlik ve güvenilirlikleri veri toplama aracının temel niteliğini oluşturmaktadır (Ural ve Kılıç, 2013: 66). Ölçeğin geçerliliğinin incelenmesinde doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Daha öncede değinildiği gibi, İnternet bağımlılığı ölçeği" 19 madde ve 3 alt faktörden oluşmaktadır. Bu ölçekten elde edilen değerlerin ve ölçek yapısının model uyumu testine doğrulayıcı faktör analizi ile bakılmıştır. Ölçeğin faktör yüklerine ilişkin değerleri Şekil 1 de verilmiştir. Buna göre, yol diyagramı incelendiğinde, gizil değişken kontrol kaybı, daha fazla online kalma isteği ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk gözlenen değişkene doğru yönelen tek yönlü oklar tek yönlü doğrusal ilişkiyi göstermektedir. Söz konusu değişkenler her bir maddenin kendi gizil değişkenini ne kadar iyi temsilcisi olduğuna dair ilişkin bilgi vermektedir. Bu bağlamda, faktör ağırlıklarının 0,30 üzerinde olduğu görülmüştür. Kalaycı (2016: 330) faktör yüklerinin 0,30 'un üzerinde olmasını ve 0,50 üzerindeki ağırlıkların ise oldukça iyi olarak kabul edilmektedir.

Şekil 1: Ölçeğin Faktör Yükleri

Doğrulayıcı faktör analizinin gerçekleştirilmesi için SPSS'de kodlanan 260 veri AMOS 24 programına aktarılmıştır. Hazırlanan modelin uyum indeksleri incelenmiştir. Değerlendirme sonucunda bazı uyum indekslerinin kabul edilebilir olmakla birlikte mükemmel düzeyde olmadığı belirlenmiştir. Bunun için modelin modifikasyon indeksi sonuçları incelenmiştir. İncelemede bazı maddelerin ilişkilendirilmesi durumunda değerlerin yükseleceği tespit edilmiştir. Modelde gösterilen modifikasyonlar sonucunda uyum indeksleri yeniden incelenmiştir. Analiz sonucunda veri setinin istenen uyum değerlerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, uyum indeksleri; Chi square 291,861, Degrees of Freedom (sd=143, p=0,000), $\chi^2/sd=2,04$ hesaplanmıştır. Bu değer 3'ün altında olması mükemmel uyuma, 5'in altında olması orta uyuma karşılık gelmektedir. Aynı şekilde Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)= 0,06, Comparative fit Index (CFI)= 0,94, Non-formal Fit Index (NFI)=0,90, Incremental fit index (IFI)=0,94 olarak hesaplanmıştır. Buna göre, NFI, IFI ve CFI'nin .90'den büyük olmaları iyi bir uyum iyiliği değerinin göstergesi olarak kabul edilir. RMSEA, söz konusu değerlerin .05 ile .08 arasında olması kabul edilebilir bir fit değerini ifade eder (McDonald ve Moon-Ho, 2002). Bu uyum iyiliği istatistiklerinden hangisinin kullanılacağına dair de literatürde tam bir uzlaşma bulunmamaktadır. Sonuç olarak elde edilen bu uyum indeksleri modelin iyi bir uyuma sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek üzere veriler üzerinde ilk olarak Kaiser-Meyer-Okin (KMO) ve Bartlett test analizleri yapılmış ve KMO= 0,910; Bartlett testi değeri ise $\chi^2= 2822,368$; sd=171 (p=0,000) olarak belirlenmiştir. Buna göre faktör analizi uygulamak için örneklem büyüklüğünün yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. Varimax döndürmesi sonuçlarında maddeler 3 faktör altında toplanmıştır. Bu faktörler toplam varyansın %61,53'ünü açıklamaktadır. Çok faktörlü ölçeklerde, açıklanan varyansın daha yüksek olması beklenir. Sosyal bilimlerde çok faktörlü ölçeklerde açıklanan varyansın % 40 ile % 60 arasında olması yeterli olarak kabul edilir (Büyüköztürk, 2002). Bu çerçevede, tanımlanan bir faktörün, toplam varyansa yaptığı katkının yeterli olduğu görülmektedir.

Güvenirlilik, bir ölçüm sürecinde ölçüm işleminin tekrarlanabilir olması ya da tekrarlardaki tutarlılıktır. Güvenirlilik bir test için oldukça önemlidir. Ölçeğin güvenirliliğinin düşük çıkması için ölçeğin herkes tarafından aynı anlamı verecek şekilde tasarlanmış ifadelerden oluşturulması beklenir (Alpar, 2014: 435). Beşli likert tipi ölçeklenen maddelerin güvenirliliği Cronbach Alpha katsayısı ile test edilmiştir. Güvenirlilik katsayısı, 0 ile +1 arasında değişkenlik göstermektedir. Güvenirlilik katsayısının 1'e yakın değerler alması güvenirliliğin yüksek olduğu, maddeler arasında iç tutarlılığın yüksek olduğu anlamına gelir ve istenilen bir durumdur. Ölçeğin güvenirliliğini hesaplamak üzere veriler üzerinde iç tutarlılık analizleri yapılmıştır. Buna göre faktörlerin iç tutarlılık katsayıları 0,857 ve 0,900 arasında değerler almakta ve ölçeğin geneli için iç tutarlılık katsayısı 0,927 olarak bulunmuştur.

1.3.Verilerin Analizi

Katılımcıların demografik özelliklerinin analizinde frekans ve yüzde dağılımı betimsel istatistikleri kullanılmıştır. İstatistiksel analizlerde öncelikle araştırmada kullanılacak değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermediği çarpıklık katsayıları yardımıyla incelenmiştir. Çarpıklık katsayısının standart hatasına bölünmesi sonucunda ortaya çıkan z istatistiği $p=0,05$ düzeyinde $\pm 1,96$ aralığında olması dağılımın normal olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2014: 42). Çarpıklık katsayılarının incelenmesi sonucunda verilerin normal dağılmadığı tespit edilmiş dolayısıyla analizlerde parametrik olmayan testler kullanılmıştır. İki bağımsız grubun karşılaştırılmasında Mann-Whitney U (MWU) testi kullanılmıştır. Bu test, birbirinden bağımsız iki grubun veya örneklemin bağımlı bir değişkene ilişkin ölçümlerinin karşılaştırılarak iki dağılım arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılır (Ural ve Kılıç, 2013: 265). İki veya daha çok bağımsız grubun karşılaştırılmasında ise Kruskal-Wallis H testi kullanılarak test edilmiştir. Bu test ise, birbirinden bağımsız iki ya da daha fazla grubun bağımlı bir değişkene ilişkin ölçümlerinin karşılaştırılarak iki dağılım arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılır. Kruskal Wallis H-testi sonucunun anlamlı çıkması durumunda farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Mann Whitney U-testi kullanılmıştır. Varyansların homojenliği Levene testi ile kontrol edilmiştir. İstatistiksel analizler için anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri SPSS 20.00 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

2.Bulgular

Çalışmada, Sağlık Yönetimi Bölümü öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyinin belirlenmesi ve öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre bağımlılık düzeylerinde farklılık olup olmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Sosyo-demografik özellikler esas alınarak; cinsiyet, yaş, sınıf, arkadaşlarla olan ilişkiler, kitap okuma sıklığı, sigara kullanımı, mezun olunan lise türü, günlük internet kullanım süresi, ailesinin ikamet ettiği yer, alkol kullanımı ve ailesinin kişiye karşı tutumu değişkenlerinin internet bağımlılığı ve alt boyutlarının puan ortalamaları açısından anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığı incelenmiştir. Araştırmada kullanılan sosyo-demografik değişkenlerine ait tanımlayıcı istatistikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Sosyo-Demografik Değişkenlerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Özellikler	Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	188	70,9
	Erkek	77	29,1
Yaş	20 yaş ve altı	117	44,2
	21 yaş ve üzeri	148	55,8
Sınıf	1.sınıf	52	19,6
	2.sınıf	116	43,8
	3.sınıf	45	17,0
	4.sınıf	52	19,6

Değişkenler	Özellikler	Sayı	Yüzde
Arkadaşlar ile olan ilişkiler	Genellikle olumlu ve sakin	243	91,7
	Genellikle aramızda sözel tartışmalar veya fiziksel kavgalar oluyor	22	8,3
Kitap okuma sıklığı	Ayda en az 1	147	55,5
	6 ayda en az bir	87	32,8
	Yılda en fazla bir	31	11,7
Sigara kullanımı	Evet	65	24,5
	Hayır	200	75,5
Alkol kullanımı	Evet	78	29,4
	Hayır	187	70,6
Günlük internet kullanım süresi	1 saatten az	14	5,3
	1-3 saat	133	50,2
	3 saatten fazla	118	44,5
Ailenin ikamet ettiği yer	Köy/Kasaba	35	13,2
	İlçe	91	34,3
	İl	139	52,5
Mezun olunan lise türü	Anadolu lisesi	193	72,8
	Meslek lisesi	72	27,2
Ailesinin kişiye karşı tutumu	Demokratik ve hoşgörülü	141	53,2
	Koruyucu ve denetleyici	117	44,2
	Tutarsız ve dengesiz	7	2,6
Toplam		265	100

Araştırma grubunun internet bağımlılığı ve alt boyutları puan ortalamaları Tablo 2'de verilmiştir. Tablo incelendiğinde kontrol kaybı alt boyutunda $\bar{X}=17,89$, $ss=\pm 5,55$, aşırı online kalma $\bar{X}=10,92$, $ss=\pm 4,05$ ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutunda $\bar{X}=13,33$, $ss=\pm 5,72$ olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin genel internet bağımlılığı puan ortalaması ise $\bar{X}=42,15$, $ss=\pm 12,95$ 'dir.

Tablo 2: Araştırma Grubunun İnternet Bağımlılığı ve Alt Boyutları Puan Ortalamaları

İnternet Bağımlılığı ve Alt Boyutları	İfade sayısı	Min	Mak	\bar{X}	SS
Kontrol Kaybı	7	7,00	33,00	17,8943	5,55040
Aşırı Online Kalma İsteği	4	4,00	20,00	10,9208	4,05798
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	8	8,00	40,00	13,3396	5,72125
İnternet Bağımlılığı	19	19,00	84,00	42,1547	12,95895

Araştırma grubunda cinsiyete göre internet bağımlılığı ve alt boyutlarının ortalamaları arasında fark olup olmadığı Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular

Tablo 3'te verilmiştir. Tablo incelendiğinde sadece sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutunda kadın ve erkeklerin puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve erkek öğrencilerin puan ortalamasının kadınlara göre yüksek olduğu görülmektedir ($p<0.05$).

Tablo 3: Cinsiyet Değişkenine göre İnternet Bağımlılığı ve Alt Boyutlarına İlişkin Farklılıkların İncelenmesi

Değişken	Tür	Kontrol Kaybı	Aşırı Online Kalma İsteği	Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Genel İnternet Bağımlılığı
		$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Cinsiyet	Kadın	17,88±5,60	11,12±4,06	12,85±5,49	41,85±12,90
	Erkek	17,93±5,45	10,41±4,03	14,53±6,11	42,88±13,13
	MWU	7165,00	6443,50	6034,50	6807,50
	p	p = 0,897	p = 0,159	p = 0,032*	0,447

Araştırma grubunda mezun olunan lise türü değişkenine göre internet bağımlılığı ve alt boyutlarının ortalamaları arasında fark olup olmadığı Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4'te verilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde kontrol kaybı ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutunda ve genel internet bağımlılığı boyutunda mezun olunan lise türü değişkeni puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Anadolu lisesinden mezun olan öğrencilerin puan ortalamasının meslek lisesinden mezun olan öğrencilerinkinden yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı ve Alt Boyutlarına İlişkin Farklılıkların İncelenmesi

Değişken	Tür	Kontrol Kaybı	Aşırı Online Kalma İsteği	Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Genel İnternet Bağımlılığı
		$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Mezun olunan lise türü	Anadolu Lisesi	18,37±5,41	11,23±3,83	13,96±6,05	43,58±12,95
	Meslek Lisesi	16,59±5,73	10,06±4,52	11,65±4,29	38,31±12,26
	MWU	5618,0	5891,00	5330,00	5377,00
	p	0,016*	0,056	0,003*	0,005*

Araştırma grubunun internet kullanım süresi değişkenine göre internet bağımlılığı ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Kruskal Wallis testi ile analiz edilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde günlük internet kullanım süresi değişkenine göre kontrol kaybı ve aşırı online kalma isteği alt boyutunda ve genel internet bağımlılığı boyutunda grupların puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için gruplar arasında ikişerli olarak yapılan Mann Whitney U test sonuçlarına göre, internet kullanım süresi 3 saatten fazla olan öğrencilerin puan ortalamalarının internet kullanım süresi 1 saatten az ve 1-3 saat arasında olan öğrencilerin puan ortalamalarından her iki alt boyutta da daha yüksek olduğu görülmüştür. Genel internet bağımlılığı düzeyinde anlamlı farklılığın internet kullanım süresi 1-3 saat arasında olanlar ile 3 saatten fazla olan grup arasında olduğu tespit edilmiştir. İnternet kullanım süresi 3 saatten fazla olan grubun puan ortalamasının 1-3 saat arasında olanlara göre yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 5: Günlük İnternet Kullanım Süresi Değişkenine göre İnternet Bağımlılığı ve Alt Boyutlarına İlişkin Farklılıkların İncelenmesi

Değişken	Tür	Kontrol Kaybı	Aşırı Online Kalma İsteği	Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Genel İnternet Bağımlılığı
		$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Günlük İnternet Kullanım Süresi	1 saatten az	15,64±14,07	8,50±4,16	12,92±5,83	37,07±14,07
	1-3 saat	16,63±5,05	9,87±3,88	12,52±4,84	39,03±11,71
	3 saatten fazla	19,57±5,60	12,38±3,75	14,30±6,47	46,27±13,07
	χ^2	17,408	26,367	5,346	18,902
	p	0,000*	0,000*	0,069	0,000*

Araştırma grubunda yer alanların ailesinin ikametgah ettiği yer değişkenine göre internet bağımlılığı ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı Kruskal Wallis testi ile analiz edilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde sadece sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutunda grupların puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p < 0.05$). Yapılan Mann Whitney U test sonuçlarına göre, farklılığın il ve ilçede ikamet eden gruplar arasında olduğu görülmüştür. İlçede ikamet eden grubun puan ortalamasının ildekilere göre yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 6: Ailenin İkamet Ettiği Yer Değişkenine göre İnternet Bağımlılığı ve Alt Boyutlarına İlişkin Farklılıkların İncelenmesi

Değişken	Tür	Kontrol Kaybı	Aşırı Online Kalma İsteği	Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Genel İnternet Bağımlılığı
		$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Ailenin İkametgah Ettiği Yer	Köy/Kasaba	16,11±4,81	9,91±3,92	13,68±6,78	39,7±13,36
	İlçe	18,34±6,28	11,48±4,15	15,17±6,54	45,00±14,95
	İl	18,05±5,15	10,80±3,99	12,05±4,41	40,90±11,08
	χ^2	3,904	4,800	12,541	4,499
	p	0,142	0,091	0,002	0,105

Araştırma grubunda alkol tüketimi değişkenine göre internet bağımlılığı ve alt boyutlarının ortalamaları arasında fark olup olmadığı Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 7'de verilmiştir. Tablo 7 incelendiğinde kontrol kaybı ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutunda ve genel internet bağımlılığı boyutunda alkol tüketimi değişkeni puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p < 0.05$). Alkol kullanan öğrencilerin puan ortalamasının alkol kullanmayan öğrencilerinkinden kontrol kaybı ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutunda ve genel internet bağımlılığı boyutunda yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Alkol Kullanımı Değişkenine göre İnternet Bağımlılığı ve Alt Boyutlarına İlişkin Farklılıkların İncelenmesi

Değişken	Tür	Kontrol Kaybı	Aşırı Online Kalma İsteği	Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Genel İnternet Bağımlılığı
		$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Alkol kullanımı	Evet	18,83±5,39	11,42±3,73	14,38±5,85	44,64±12,80
	Hayır	17,50±5,58	10,71±4,17	12,90±5,62	41,11±12,91
	MWU	6293,00	6418,50	5997,00	6061,00
	p	0,022	0,123	0,022	0,030

Çalışmada yaş, sınıf, arkadaşlarla olan ilişkiler, ailesinin kişiye karşı tutumu, kitap okuma sıklığı ve sigara kullanımı değişkenlerinin internet bağımlılığı ve alt boyutlarının puan ortalamaları açısından anlamlı fark oluşturmadığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Analizler sonucunda elde edilen veriler Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: İnternet Bağımlılığı ve Alt Boyutlarında Anlamı Farklılık Yaratmayan Sosyo-Demografik Değişkenler

Değişken	Tür	Kontrol Kaybı	Aşırı Online Kalma İsteği	Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Genel İnternet Bağımlılığı
		$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Yaş	20 yaş ve altı	17,72±12,91	10,65±3,95	13,52±6,20	41,90±12,91
	21 yaş ve üzeri	18,02±5,62	11,12±4,14	13,19±5,32	42,35±13,03
	MWU	8269,500	8055,500	8584,500	8451,000
	p	,530	,329	,905	,738
Sınıf	1	17,21±5,36	9,88±4,08	12,28±5,35	39,38±12,61
	2	18,06±5,69	11,32±4,13	14,00±6,17	43,39±13,48
	3	18,88±5,48	10,97±3,63	14,06±6,26	43,93±12,64
	4	17,32±5,47	11,00±4,14	12,28±4,16	40,61±12,07
	χ^2	2,980	4,363	3,535	5,526
	p	,395	,225	,316	,137
Arkadaşlarla olan ilişkiler	Genellikle olumlu ve sakin	17,78±5,59	10,90±4,15	13,21±5,67	41,89±13,14
	Genellikle aramızda sözel tartışmalar veya fiziksel kavgalar oluyor	19,13±4,92	11,13±2,79	14,72±6,17	45,00±10,52
	MWU	2308,000	2891,000	2305,500	2237,500
	p	,288	,811	,282	,206
Ailesinin kişiye karşı	Demokratik ve hoşgörülü	17,48±5,48	10,71±4,00	12,83±5,26	41,03±12,45
	Koruyucu ve denetleyici	18,11±5,56	11,06±4,10	13,48±5,86	42,66±13,10

Değişken	Tür	Kontrol Kaybı	Aşırı Online Kalma İsteği	Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Genel İnternet Bağımlılığı
tutumu	Tutarsız ve dengesiz	22,57±4,79	12,57±4,35	21,00±7,25	56,14±13,75
	χ^2	,545	,389	,763	,720
	p	,461	,533	,382	,396
Kitap Okuma Sıklığı	Ayda en az 1	17,51±5,23	10,61±4,23	13,09±5,72	41,22±12,81
	6 ayda en az bir	18,25±5,71	11,28±3,74	13,44±5,08	42,98±12,30
	Yılda en fazla bir	18,67±6,50	11,35±4,07	14,19±7,30	44,22±15,29
	χ^2	1,532	1,773	,897	1,733
	p	,465	,412	,638	,420
Sigara Kullanımı	Evet	17,61±5,92	10,96±3,82	13,76±5,74	42,35±13,45
	Hayır	17,98±5,43	10,90±4,14	13,20±5,71	42,09±12,82
	MWU	6216,000	6335,000	6052,500	6387,500
	p	,596	,758	,401	,834

TARTIŞMA

Bu çalışmada, Sağlık Yönetimi bölümü öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyleri ve öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre bağımlılık düzeylerinde farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmada öğrencilerin internet bağımlılık puan ortalamasının (42,15- %17) düşük olduğu bulunmuştur. Bu bulgu Sağlık Yönetimi bölümü öğrencileri arasında internet bağımlılığının çok yaygın olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Şahin ve diğ., (2016) tarafından yapılan çalışmada, beden eğitimi öğretmen adaylarının internet bağımlılığı düzeyi (43.06±15.60) orta düzeyde bulunmuştur. Bahrainian ve diğ. (2014) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin %40,7'sinin internet bağımlısı olduğunu göstermiştir. Malak ve diğ., (2017) çalışmasında okul öğrencilerinin yaklaşık %6.3'ü internet'e bağımlı olduğu bulunmuştur. Balcı ve Gülnar (2009) tarafından yapılan Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin oluşturduğu alan araştırması sonuçlarına göre; araştırma grubunun %51,6'sı "problemlili internet kullanıcısı" olarak nitelendirilmiştir. Chou ve diğerleri (2015) tarafından yapılan çalışmada ise katılımcıların %17'sinin internet bağımlısı olduğu bulunmuştur. Tayvan'da kolej öğrencileri üzerine yapılan bir araştırma, internet bağımlılığı prevalans oranının %18 olduğunu ortaya koymuştur (Lin ve diğ., 2014). Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'daki üniversite öğrencileri arasında İnternet bağımlılığının yaygınlık oranları %1,5-%8,2 arasında değişmektedir (Weinstein ve Lejoyeux, 2010). Amerika ve Avrupa'daki çalışmalarla karşılaştırıldığında, bu çalışmada internet bağımlılığının yaygınlık oranı daha yüksektir. Ülkeler arasındaki bu farklılık, ölçüm araçları, örneklem tekniği, araştırma grubu sayısı ve aynı ülkelerde bile topluluklar arasındaki kültürel çeşitlilik gibi farklı metodolojilere bağlı olabilir.

Araştırmada, "sosyal ilişkilerde olumsuzluk" boyutunda kadınların (12,85±5,49) bağımlılık puanlarının erkeklerden (14,53±6,11) anlamlı bir şekilde düşük çıktığı bulunmuştur. Bu bağlamda, kadınlar, başkaları ile ilişki kurma ve sürdürmeleri yönünde erkeklere göre daha fazla teşvik edildikleri belirtilmiştir (Güçray, 2009). Kadınların sosyal anlamda daha fazla bağ kurma konusunda teşvik edilmeleri, internet başında geçirilen zaman yerine gerçek sosyal ortamda zaman geçirmelerine neden olabilir. Başkaları ile iletişim kurma konusunda kendilerini yalnız hisseden erkeklerin internet kullanma oranlarının da artacağı söylenebilir. İnternet bağımlılığı konusunda yapılan bir derlemede ise erkek internet kullanıcılarının stereotipik cinsel içerik kullanmaları nedeniyle daha fazla bağımlılık riski altında olduğu sonucuna varılmıştır (Chou ve ark., 2005).

İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte erkek öğrencilerin (42,88±13,13) kadınlara (41,85±12,90) kıyasla internet bağımlılığı puan ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Birkaç çalışma kadın öğrencilerde daha yüksek oranlar bildirmiş olsa da (Al-Gamal ve diğ., 2016; Baysan Arslan ve diğ., 2016) bu çalışmanın sonuçlarının daha önceki çalışmaların çoğuyla

tutarlı olduğu söylenebilir (Akdağ ve diğ., 2014; Chou ve diğ., 2005; Bahrainian ve diğ., 2014; Alhantoushi ve Alabdullateef, 2014; Ha ve Hwang, 2014; Tang ve diğ., 2014; Wang ve diğ., 2016). Erkeklerin internete kadınlardan daha fazla bağımlı olmalarının nedeni, kadınların çoğunlukla iletişim için internet'i kullanırken (çoğunlukla sosyal medya) erkeklerin oyun oynamak için interneti daha çok kullanmalarıdır (Randler ve diğ., 2014). Ayrıca, erkekler kadınlara kıyasla daha teknoloji odaklıdır ve teknolojiye karşı daha fazla olumlu tutum sergileyebilmektedir (Cai ve diğ., 2016). Erkekler internet kullanmada daha deneyimli oldukları, daha az ebeveyn denetimi aldıkları için internet'i kadınlardan çok daha fazla kullandıkları görülmektedir (Bahrainian ve diğ., 2014). Türkiye'de ise 16-24 yaş grubu internet kullanım oranı, erkeklerde bir önceki yıla göre 4,8 puan artarak %94,2, genç kadınlarda ise 5,2 puan artarak %80,7 olduğu görülmüştür (TÜİK, 2016).

Araştırmanın önemli bir diğer bulgusu, anadolu lisesi mezunu öğrencilerin meslek lisesi öğrencilerine kıyasla internet bağımlılığı puan ortalamasının daha yüksek olmasıdır. Dikme (2014) tarafından yapılan çalışmada, internet bağımlılığı puan ortalamasının meslek lisesi öğrencilerinde daha düşük olduğu bulunmuştur. Anadolu lisesine kayıt yaptıran öğrenciler yerleştirme sınavından aldıkları puanlarla kayıt yaptırmaktadırlar. Bu öğrencilerin üniversite sınavını kazanma oranları ve başarıları diğer lise türlerinden daha yüksek gerçekleşmektedir (Dikme, 2014). Öte taraftan bu lise türleri arasında sosyo-ekonomik açıdan da farklılıklar söz konusudur. Bu farklılıkların belirtilen sonuçları nasıl ortaya çıkardığının daha detaylı incelenmesine ihtiyaç duyar. Yüksel ve Yılmaz (2016) tarafından yapılan çalışmada bitirilen lise türüne göre istatistiksel açıdan bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmada üzerinde durulan bir diğer bağımsız değişken, öğrencilerin günlük internet kullanım süresi olmuştur. Günlük internet kullanım süreleri ile internet bağımlılık durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin günlük internet kullanım süreleri arttıkça internet bağımlılıkları ölçөгünden aldıkları puan da artmıştır. Ayrıca internet kullanım süresinin artması aşırı online kalma isteği ve kontrol kaybı alt boyutlarını da artırdığı bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde çoğu araştırma internet kullanım süresi ile bağımlılık arasındaki pozitif korelasyonu desteklemektedir (Aslan ve Yazıcı, 2016; Dikme, 2014; Wang ve diğerleri, 2011; Orsal ve diğ., 2013). İnternet'i haftada 40-80 saat veya bir defada 20 saate kadar kullanmak internet bağımlılığı için hastaneye kaldırılma ölçütü olabilir (Young, 2004). Orsal ve diğerleri (2013) tarafından yapılan çalışmada, araştırma grubunun internet bağımlılığı düzeyi, interneti 13 saat veya daha fazla saat kullanan öğrenciler arasında daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kişinin internet kullanımı konusunda kendisini denetleyememesi, gittikçe artan kullanım süreleri ve bu yüzden işlevselliğın bozulup sosyal izolasyon gibi olumsuz sonuçlara neden olması internet bağımlılığı tartışmalarında en önemli konulardır.

Katılımcıların ailelerinin yaşadığı yer değişkenine göre, ilçede yaşayan ailelerin çocukları ilde yaşayan ailelerin çocuklarına kıyasla sosyal ilişkilerde daha fazla olumsuz oldukları ortaya konmuştur. Bu değişkenin çalışıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Meylani (2009), il ve ilçelerin gelişmişlik düzeyi ile internet kullanımı arasında doğru bir orantı olduğunu belirtmiştir. Gelişmişlik düzeyi yüksek yerlerde internet kullanımının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ancak Türk Telekom, 2007 yılında her ilçeye bir "İnternet Evi" açma projesi başlatmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı Raporu, 2008). Bu bağlamda, internet kullanımının ilçelerde biraz daha yükseldiği ve buna bağlı olarak sosyal ilişkilerde daha olumsuz oldukları ifade edilebilir.

Araştırmanın önemli olan son bulgusu, internet bağımlılığı ile alkol tüketimi arasındaki ilişkinin istatistiksel açıdan anlamlı olmasıdır. Bu ilişkiyi araştıran birçok çalışma vardır. Yen ve diğ. (2009) 2453 üniversite öğrencisi ile yaptıkları bir araştırmada alkol kullanımının internet bağımlılığı ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Wang ve diğerleri (2011) çalışmalarında, erkek, sigara içen ve alkol tüketen gençlerin, çok daha fazla internet bağımlısı oldukları belirlenmiştir. Norveçli gençler arasında ise, alkol ve tütün gibi diğer bağımlılık türleri ile internet bağımlılığı arasında düşük bir ilişki saptanmıştır. (Choi ve diğ., 2009). Ancak, Al-gamal ve diğ. (2016) tarafından yapılan çalışmada alkol kullanımı değişkeni incelenmiş ancak istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Son olarak, yaş, sınıf, arkadaşlarla olan ilişkiler, kitap okuma sıklığı, sigara kullanımı ve ailesinin kişiye karşı tutumu değişkenlerinin internet bağımlılığı ve alt boyutlarının puan ortalamaları açısından anlamlı fark oluşturmadığı tespit edilmiştir. Çavuş ve Göktaş (2006), Üçkardeş (2010), Alaçam (2012)

ve Şaşmaz ve diğerleri (2013) çalışmalarında internet bağımlılığı ile yaş arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını tespit etmişlerdir. Çalışmada sınıflar arasındaki yaş farkının yüksek olmaması dolayısıyla bu sonuca ulaşıldığı düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnternet, hayatımızın her alanında kullandığımız yararlı bir araçtır, aynı zamanda bağımlılıkta önemli bir faktördür. İnternetin bilgi arama, sosyal etkileşim ve diğer işlemleri kolaylaştırmanın yanı sıra farklı amaçlar doğrultusunda aşırı kullanılması internet bağımlılığını toplumlarda sık görülür hale getirmiştir. Örneğini Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi öğrencilerinin oluşturduğu bu alan araştırması sonuçlarına göre; çalışmaya katılan öğrencilerin %17'sinin internet bağımlısı kategorisinde yer aldığı bulunmuştur. Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri; cinsiyet, mezun olunan lise türü, günlük internet kullanım süresi, ailesinin ikamet ettiği yer ve alkol kullanımı değişkenlerinin internet bağımlılığı ve alt boyutlarının puan ortalamaları açısından anlamlı bir fark oluşturduğu saptanmıştır. Ancak yaş, sınıf, arkadaşlarla olan ilişkiler, kitap okuma sıklığı, sigara kullanımı ve ailesinin kişiye karşı tutumu değişkenlerinin internet bağımlılığı ve alt boyutlarının puan ortalamaları açısından anlamlı fark oluşturmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgular, okul öğrencileri arasında önleyici tedbirler ve erken tanı konması gibi müdahalelerin geliştirilmesi ve uygulanmasının önemini vurgulamaktadır. Ayrıca öğrencilere bilinçli internet kullanımı konusunda eğitimler verilmesi önerilmektedir.

Çalışmamız sorunlu internet kullanımının gençler arasındaki durumunu ortaya koymakta ve internet bağımlılığı ve ilişkili etkenler açısından veriler sunmaktadır. Bireylerle yüz yüze görüşme yapılamaması bu çalışmanın bir sınırlılığıdır. İkinci olarak, örnek yalnızca bir üniversiteden seçilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulguların üniversite lisans öğrencilerinin tümüne genellenemez. Üçüncüsü, sadece internet bağımlılığının seçilen bazı değişkenlere göre araştırılmasıdır. Gelecekteki çalışmalara daha fazla bilişsel ve sosyal değişkenler kullanılması düşünülebilir. Bu çalışmada sınırlı demografik değişken ve yalnızca nicel yöntem kullanılmıştır. Bu sınırlamaları aşmak için, niteliksel ve niceliksel yöntemlerin birlikte kullanılması önerilebilir. Ayrıca, benzer ve ilgili araştırma konusunun, toplumda önemli bir konu olduğu için çalışmaya devam edilmesi önerilmektedir. Sonuç olarak, internet bağımlılığı problemi ciddi boyutlarda olmasa da internet bağımlılığının büyümeden önlenmesinin farkında olunması açısından önemlidir.

KAYNAKÇA

- Akdağ, Mustafa, Birsen Şahan Yılmaz, Uğur Özhan ve İsmail Şan (2014), "Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (İnönü Üniversitesi Örneği)", *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:15, Sayı:1, s.73-96. doi: 10.17679/iuefd.98972.
- Alaçam, Hüseyin (2012), Denizli Bölgesi Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Görülme Sıklığı ve Yetişkin Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu İle İlişkisi, Uzmanlık Tezi, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Denizli.
- Al-Gamal, Ekhlâs, Abdulkarim Alzayyat and Muayyad M. Ahmad (2015), "Prevalence of internet addiction and its association with psychological distress and coping strategies among university students in Jordan" *Perspectives in Psychiatric Care*, Volume: 52, p.49-61.
- Al-hantoushi, Mashhor and Saad Al-abdullateef (2014), "Internet addiction among secondary school students in Riyadh city, its prevalence, correlates and relation to depression: A questionnaire survey" *International Journal of Medical Science and Public Health*, Volume:3, Issue:1, p. 10-15.
- Anderson, Keith J. (2001) "Internet use among college students: An exploratory study" *Journal of American College Health*, Volume: 50, Issue: 1, p. 21-26.
- Aslan, Eda ve Aylin Yazıcı (2016), "Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve İlişkili Sosyo-demografik Faktörler" *Klinik Psikiyatri*, Volume:19, s.109-117.

- Bahrainian, S.A, K. Haji Alizadeh, M.R. Raeisoon, O. Hashemi Gorji and A. Khazae (2014), "Relationship of Internet addiction with self-esteem and depression in university students" *J prev med hyg*, Volume:55, p.86-89.
- Balcı, Şükrü ve Birol Gülnar (2009), "Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı ve İnternet Bağımlılarının Profili" *Selçuk İletişim*, Cilt:6, Sayı:1, s.5-22.
- Balta, Özlem Çakır ve Mehmet Barış Horzum (2008) "Web Tabanlı Öğretim Ortamındaki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Derg*, Cilt: 41, Sayı: 1, s. 187-205.
- Baysan-Arslan, Seher, Sevsen Cebeci, Mehmet Kaya ve Metin Canbal (2016), "Relationship between internet addiction and alexithymia among university students" *Clin Invest Med*, Volume:39, Issue:6, p.111-115.
- Büyüköztürk Şenel (2002), "Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. 32: 470-483. [Erişim Adresi: file:///C:/Users/Kullan%C4%B1c%C4%B1/Downloads/517-990-1-SM.pdf] Erişim Tarihi: 30.09.2016.
- Büyüköztrük Şenel, (2014), "Veri Analizi El Kitabı" Pegem Yayınları: Ankara.
- Cai, Zhihui, Xitao Fan, Jianxia Du and Huiyong Fan (2016). "Gender and Attitudes toward Technology Use: A Meta-Analysis, 16. ICT in Education and Training (ECER-2016), 23-26 Ağustos, Dublin.
- Canan, Fatih (2010), Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı, Disosiyatif Belirtiler ve Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki, Tıpta Uzmanlık Tezi, Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi, Düzce.
- Choi, Kwisook, Hyunsook Son, Myunghee Park, Jinkyu Han, Kitai Kim, Byungkoo Lee and Hyesun Gwak (2009), "Internet overuse and excessive daytime sleepiness in adolescents" *Psychiatry Clin Neurosci*, Volume:63, Issue:4, p.455-462.
- Chou, Chien, Linda Condron and John C. Belland (2005), "A review of the research on internet addiction", *Educ Psychol Rev*, Volume:17, Issue:4, p.363-88.
- Chou, Wei-Po, Chih-Hung Koa, Erin A. Kaufman, Sheila E. Crowell, Ray C. Hsiao Peng-Wei Wanga, Jin-Jia Linf and Cheng-Fang Yen (2015), "Association of stress coping strategies with Internet addiction in college students: The moderating effect of depression" *Comprehensive Psychiatry*, Volume: 62, p.27-33.
- Çavuş, Hayati ve İbrahim Gökteş (2006), "Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin internetten yararlanma nedenleri ve kazanımları" Yüzcüncü yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:3, Sayı:2, s. 56-78.
- Dikme, Ergin (2009), Meslek Lisesi Öğrencilerinin İnternet Bağımlılıklarının Çeşitli Değişkenler Bağlamında İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güçray, Songül Sonay (2009), Feminist Terapi ve Psikolojik Danışma: Kültürel Dönüşüm ve köklü toplumsal değişimlerin bir sonucu olarak gelişimsel bir perspektif. F. Korkut-Owen, R. Özyürek, D. W. Owen (Eds.), Gelişen Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Cilt 2 (Meslekleşme sürecindeki ilerlemeler) içinde (99-131). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ha, Yeong-Mi and Won Ju Hwang (2014), "Gender differences in internet addiction associated with psychological health indicators among adolescents using a national webbased survey", *International Journal of Mental Health and Addiction*, Volume:12, Issue:5, p.660-669.
- Internet World Stats (2016), Usage and Population Statistic [Erişim Adresi: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>], Erişim Tarihi:10.06.2017.

- Kır, İbrahim, Şeyda Sulak (2014), “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin İncelenmesi” *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 51, s.150-167.
- Kubey, Robert W., Michael J. Lavin, and John R. Barrows (2001), “Internet use and collegiate academic performance decrements: Early Findings” *Journal of Communication*, Volume: 51, Issue: 2, p. 366-382.
- Lin, I-Hsuan, Chih-Hung Ko, Yu-Ping Chang, Tai-Ling Liu, Peng-Wei Wang, Huang-Chi Lin, Mei-Feng Huang, Yi-Chun Yeh, Wen-Jiun Chou and Cheng-Fang Yen (2014), “The association between suicidality and Internet addiction and activities in Taiwanese adolescents”. *Compr Psychiatry*, Volume: 55, Issue: 3, p.504-510.
- Lin, Sunny S.J. and Chin-Chung Tsai (2002) “Sensation seeking and internet dependence of Taiwanese high school adolescents” *Computers in Human Behavior*, Volume:18, Issue: 4, p. 411-426.
- Malak, Malakeh Z., Anas H. Khalifeh and Ahmed H. Shuh (2017), “Prevalence of Internet Addiction and associated risk factors in Jordanian school students” *Computers in Human Behavior*, Volume: 70, p.556-563.
- Meylani, Tahir (2009), “Intel Türkiye Bilgisayar Kullanım ve Tutum Araştırması” <https://thgtr.com/intel-turkiye-bilgisayar-kullanim-ve-tutum-arastirmasi>, 15.06.2017
- Millî Eğitim Bakanlığı Raporu (MEB) (2008), İnternet Kafelerin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi. ISBN: 978-975-11-3090-7.
- Nalwa, Kanwal and Archana Preet Anand (2003), “Internet Addiction in Students: A Cause of Concern, CyberPsychology & Behavior” Volume: 6, Issue: 6, p. 653-656.
- Niemz, Katie, Mark Griffiths and Phil Banyard (2005), “Prevalence of Pathological Internet Use among University Students and Correlations with Self Esteem, the General Health Questionnaire (GHQ), and Disinhibition” *CyberPsychology & Behavior*, Volume: 8, Issue: 6, p. 562-570.
- Orsal Özgül, Özlem Orsal, Alaettin Ünsal, S. Sinan Özalp (2013), “Evaluation of Internet Addiction and Depression Among University Students” *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, Volume:82, p.445-454.
- Özdemir, Gülper (2016), On dokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve Depresyon Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi, Tıpta Uzmanlık Tezi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.
- Öztürk, Özgür, Gürkan Odabaşoğlu, Defne Eraslan, Yasin Genç, Ö. Ayhan Kalyoncu (2007), “İnternet Bağımlılığı: Kliniği ve Tedavisi” *Bağımlılık Dergisi*, Cilt: 8, s.36-41.
- Randler, Christoph, Mehmet Barış Horzum and Christian Vollmer (2014), “Internet Addiction and Its Relationship to Chronotype and Personality in a Turkish University Student Sample” *Social Science Computer Review*, Volume: 32, Issue:4, p.484-495.
- Simkova Barbora ve Jan Cincera (2004), “Internet Addiction Disorder and Chatting in the Czech Republic” *CyberPsychology & Behavior*, Volume:7, Issue: 5, p.536-539.
- Şahin, Cengiz, Murat Atasoy ve Meryem Altun (2016), “ Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yaşam Bağlılığı ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi” *International Journal of Science Culture and Sport*, Volume: 4, Special Issue: 4, p.111-121.
- Şaşmaz, Tayyar, Seva Öner, A. Öner Kurt, Gülçin Yapıcı, Aylin Ertekin Yazıcı, Resul Buğdaycı ve Mustafa Şiş (2013), “ Prevalence and Risk Factors of Internet Addiction In High School Students” *European Journal of Public Health*, Volume:24, Issue:1, p.15-20.

- Tang, Jie, Yizhen Yu, Yukai Du, Ying Ma, Dongying Zhang and Jiaji Wang (2014), “Prevalence of internet addiction and its association with stressful life events and psychological symptoms among adolescent Internet users. *Addictive Behavior*, Volume:39, Issue:3, p. 744-747.
- Tsai, Chin-Chung and Sunny S.J. Lin (2003) “Internet Addiction of Adolescents in Taiwan: An Interview Study” *CyberPsychology & Behavior*, Volume: 6, Issue: 6, p. 649-652.
- TÜİK (2016). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24648>, 08.06.2017.
- TÜİK, (Türkiye İstatistik Kurumu) (2016), Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, [Erişim Adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779>], Erişim Tarihi:06.06.2017.
- Ural Ayhan, İbrahim Kılıç (2013), “ Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi” Ankara: Detay Yayıncılık.
- Üçkardeş, Eda Aslan (2010), Mersin Üniversitesi Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığının Değerlendirilmesi, Uzmanlık Tezi, Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi, Mersin.
- Wang, Hui, Xiaolan Zhou, Ciyong Lu, Jie Wu, Xueqing Deng, Lingyao Hong (2011), “Problematic Internet use in high school students in Guangdong province, China” *PloS One*, Volume:6, Issue:5, p.1-8.
- Wang, Yanhong, Anise M.S Wu and Joseph T.F Lau (2016), “The health belief model and number of peers with internet addiction as interrelated factors of Internet addiction among secondary school students in Hong Kong”, *BMC Public Health*, Volume:16, Issue:272, p.2-13.
- Weinstein Aviv and Michel Lejoyeux (2010), “Internet addiction or excessive Internet use”, *Am J Drug Alcohol Abuse*, , Volume:36, Issue:5, p.277-283.
- Yellowlees, Peter M. and Shayna Marks (2007), “Problematic Internet use or Internet Addiction?” *Computers in Human Behaviour*, Volume: 23, p. 1447-1453.
- Yen, Ju-Yu, Chih-Hung Ko, Cheng-Fang Yen, Cheng-Sheng Chen and Cheng-Chung Chen (2009), “The association between harmful alcohol use and Internet addiction among college students: comparison of personality”, *Psychiatry Clin Neurosci*, Volume:63, Issue:2, p.218-224.
- Young, Kimberly S. (2004), “Internet addiction”, *Am Behav Sci*, Volume:48, Issue:4, p.402-415.
- Young, Kimberly S. (2007), “Cognitive Behavior Therapy With Internet Addicts: Treatment Outcomes and Implications” *CyberPsychology & Behavior*, Volume: 10, Issue: 5, p. 671-679.
- Yuen, C. Nathalie and Michael J. Lavin (2004) “Internet Dependence in the Collegiate Population: The Role of Shyness” *CyberPsychology & Behavior*, Volume:7, Issue: 4, p. 379-383.
- Yüksel, Müge ve Emre Yılmaz (2016), “Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeyleri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” *Elementary Education Online*, Volume: 15, Issue:3, p.1031-1042.